Tapasztalatok, feladatok az egyetemi és főiskolai kultúrmunkában

A kongresszusra készül hazánk dolgozó népe. Egymást követik a pártmunka megjavítására, a jobb- és többtermelési munkára tett felajánlások túlteljesítései. Újabb hatalmas lendületet vett a rasztság soraiban egyre szélesebben kibontakozó szövetkezeti mozgalom. Turkeve, Karcag, Mezőcsát haladnak a jobb, gazdagabb paraszti élet megteremtéséért folytatott harc első soraiban.

A pártkongresszus előkészítő munkájából nem maradnak ki a tömegszervezetek kultúrmunkásai sem. *„Forr, pezseg kétezer magyar falu kultúrélete, új kincsek kerülnek a nép kezébe és régi kincsek kerülnek felszínre a népművészet mélyéből"* írja a Szabad Nép. Az Országos Kultúrverseny új, friss tömegeket kapcsol a kultúrmunkába, növeli a kultúrmunka hatóerejét, közelebb viszi a pártonkívüli dolgozókat a Párthoz. A kultúrverseny elősegíti a tudatunkban megbúvó burzsoá maradványok felszámolását; az új, a szocialista embertipus kialakításának fegyvere.

Az egyetemi pártbizottság felismerve a kultúrmunka fontosságát a kultúrforradalom sikeres megvívásában, felülvizsgálta az egyetemen folyó kultúrmunka valamennyi területét. A munka értékeléséből kitűnt, hogy a kultúrmunka terén vannak az egyetemen és főiskolán komoly kezdeményezések, komoly eredmények. *A Pedagógiai Főiskola által rendezett Béke-hangverseny, az Orvos-Egészségügyi Szakszervezet, a DISz, az MSzT-szervezetek egyes rendezvényei ezt mutatják.* Ugyanakkor azonban az is kitűnt, hogy az egyetem és a főiskola nem végez elég erős kultúrpropagandamunkát Szegeden és Szeged környékén.

Az elért eredmények mellett tehát hiányosságai is vannak a kultúrmunkának. A hiányosságok okainak vizsgálatakor meg kell állapítani, hogy *az egyetemi pártbizottság és az alapszervezetek a kultúrmunkát sok esetben mellékes feladatnak tekintették, azt nem irányították, nem ellenőrizték.* A kultúrmunkát a tömegszervezetek maguk s csupán belső tömegszervezeti feladatként végezték, mely így elszakadt a tömegektől, elszakadt az aktuális feladatoktól. Nem támasztotta alá a tömegszervezetek kultúrmunkája a tömegszervezetek politikai munkáját, így nem segítette elő a Párt erejének, vezetőszerepének növekedését.

Sokszor megmutatkozott *a kultúrmunka bizonyos lebecsülése is.* Pártunk lapja, a Szabad Nép is fölhívta a pártszervezetek vezető funkcionáriusainak figyelmét a kultúrmunka fokozott támogatására. Január 13-i számának vezércikkében így ír a Szabad Nép: *„ahol a pártszervezet segíti a kultúrmunkát, ott jól megy a munka. És nemcsak a kultúrmunka megy jól, hanem minden egyéb feladat megoldása is könnyebb, gyorsabb, mélyrehatóbb."* A kultúrmunkát tehát a pártszervezeteknek az eddiginél sokkal jobban kell támogatni, hogy az egyetem és főiskola kultúrmunkájában mutatkozó hiányokat gyorsan, határozottan föl tudjuk számolni, megteremtsük a szervezeti kereteket, melyek biztosítják a tömegszervezetek együttműködését és a kultúrmunka hatalmas minőségi fejlődését.

„A legfontosabb tennivaló a minőségi szinvonal emelése. — Elértük azt, hogy a csoportok többsége jót játszik, jót énekel, jót táncol. A feladat, ami előttünk áll, hogy jól is játszanak, jól énekeljenek, jól táncoljanak" — írja föntidézett cikkében a Szabad Nép. A kultúrmunka területén ez ma az egyetem dolgozóinak is legfontosabb feladata. A kultúrmunka iránti érdeklődést a minőségileg jó, a dolgozók művészi igényeit is nevelő kultúrmunka tudja fokozni. *Minőségi szinjátszócsoport, táncsoport megalakítására van szükség,* amely dolgozóinkat előreviszi a fejlődés útján. Az *egyetemi zenekar megalakítása is fontos kérdés.* A zene boldog életünk kifejezője. A nagy európai haladó zeneirodalom művei a haladásba vetett hitünket erősítik, a zene nyelvén nevelnek az elnyomás elleni engesztelhetetlen harcra, az új, a forradalmi szeretetre.

Az egyetemi és főiskolai kultúrmunka kiszélesítésének minden lehetősége megvan. Ez azonban nem jelentheti a feladat lebecsülését. Mert a kultúrmunkások nem egyszer találkoznak majd nehézségekkel, melyeket az ellenség támaszt. Találkoznak majd a szabadidő-kérdés céltudatos, erőszakos, ellenséges fölvetésével. Ezzel a kispolgári kényelemszeretetet, a burzsoá „szakbarbárság" oldaláról támadja az ellenség a kultúrmunka kiszélesítésének tervét. Találkozni fogunk a kultúrmunka jelentőségének lebecsülésével, narodnyik és polgári nézetekkel, melyek eddig nem merültek fel éppen azért, mert a kultúrmunka területe eddig viszonylag elhanyagolt volt.

Kemény és céltudatos nevelőmunkával, az ellenség leleplezésével kell válaszolnunk az ellenség támadási kísérleteire. Az egyetem és főiskola az új értelmiséget, a munkásosztály és a dolgozó parasztság értelmiségét neveli s *nem lehet továbbra is tétlen a kultúrforradalom harcaiban.*

Ez a feladat nem könnyű, de tervszerű munkával megvalósítható. Olyan kultúréletet kell teremteni, amelyben a dolgozók és hallgatók szívesen vesznek részt, amelyért örömmel hoznak áldozatokat. Az első lépések az egyetem és főiskola kultúrmunkájának átszervezésére megtörténtek. *Jó és alapos agitációs munkára, a párt- és tömegszervezetek népnevelőinek és aktíváinak gondos, lelkiismeretes munkájára van szükség, hogy a kultúrmunka tömegbázisa kiszélesüljön s az egyetem és főiskola kultúrmozgalma betölthesse a kultúrforradalom megvívásában rá váró feladatát.*

Szabolcsi Gábor.

A felelősségérzet kifejlesztésével a fegyelem megszilárdításáért

A gyermek életében két kor nevelése az alap, mely kijelöli helyét a jövendő életben. Egyik a játékos kor, másik a munkára való nevelés kora. Nézzük meg röviden, hogyan tudunk ezekben a korokban felelősségre nevelni.

A gyermekkori játék is nagyon „komoly dolog". A gyermek játékai sem puszta időfecsérlések, az életnek haszontalan és értelmetlen ténykedései, hanem bennük az életre, a munkára nevelésnek nagyon fontos jelenségeit találjuk meg. Kétségtelen, hogy a játék a gyermekkor mély szükségletein alapszik, amelyeknek ki nem elégítése egyenesen romboló hatású lehet a gyermekkorban. A gyermek mindent, amit tesz, komolyan teszi. Az egész gyermekkor ideje alatt fel sem merül benne az a kérdés, vajjon mi a különbség a játék és a felnőttek tevékenysége, munkája között? Az ő egész élete, munkássága a játékvilágban zajlik le. S amikor a felnőttek a „komoly" élettevékenységük, a munkájuk ismertető jeleit a felelősséggel járó és bizonyos következményeket maga után vonó jellegben látják, akkor azt méltán kereshetjük a gyermek játékos korában is. Szocialista nevelésünk egyik alappillére ugyanis az, hogy becsüljük meg a gyermeket. Hogyan? Ugy, hogy a kis gyermeket is felnőttszámba vesszük és játékos tevékenységében is felnőttekhez méltóan kezeljük őket. De akkor a felelősségnek itt is jelentkeznie kell. Sokan úgy vélik, a játék abban különbözik a munkától, hogy a munkában van a felelősség, a játékban pedig nincs. Ez nem helyes! A játékban — mármint a jó, a helyes játékban — ugyanannyi a felelősség, mint a munkában.

A kisgyermek egoizmusra való hajlamát éppen a játékon keresztül befolyásoljuk úgy, hogy a játék ne foglalja le teljesen a gyermeket, ne terelje el egészen a közösségi célokról. Arra kell törekednünk, hogy a játékban nevelődjenek, fejlődjenek mindazok a pszichikai és fizikai jó szokások, amelyek eleve gátlói lesznek a fegyelmezetlen magatartásnak. Rend, tisztaság, pontosság, segítési készség stb. szokássá való fejlesztése a későbbi években már a teljes felelősség és a következményekkel számoló helyes magatartást alakítja ki.

A játéknak fontos szerepe van a gyermek életében, mert előkészíti a munkára. Miben különbözik a játék a munkától? **„Egyetlen egyben: A munka az egyén részvétele a társadalmi termelésben, anyagi, kultúrális, másszóval: szociális értékek létrehozásában. A játék nem követ ilyen célokat, a társadalom céljaival nincs közvetlen kapcsolata. De közvetve azért ezekhez kapcsolódik: megtanítja az egyént, a gyermeket azokra a testi és lelki erőfeszítésekre, melyek a munkához szükségesek".** (Makarenkó).

Különösen a későbbi korban előkerülő közösségi játékokra, a sporttal kapcsolatos verseny-játékra vonatkozik ez. Az iskola már tágabb érdeklődési kört, bonyolultabb cselekvési lehetőséget és pontosabb fegyelmezést jelent a gyermek számára. Ez a korszak az, amely átmenetet jelent a játékos világból — a világ kezdeti megismeréséből — a munka társadalomformáló világába. Itt lép ki a gyermek a családi közösségből, abba a közösségbe, amely a társadalom tagjává fogadja, éppen munkája révén.

Az egyes tanuló minden cselekedete, minden sikere vagy balsikere úgy értékelendő, mint a közös ügy balsikere, illetve a közös ügy előbbrevitele. A közösségi élet, mint tapasztalat nem annyit jelent csupán, hogy más emberek szomszédságában élünk, hanem együtt dolgozunk egy cél eléréséért s ebben a munkában elsőrendű helyet foglal el a felelősségérzet.

Egyéni tudás és siker akkor éri el igazi értékét, ha a közösség szolgálatába állítva, a társaiért érzett felelősségérzése hatja át.

Osztálytisztaság, házi feladat-elkészítés, osztály-eredmény fokozás csak az egyesek felelősségérzéséből fakadó összefogó erőből fog kikristályosodni. Felelős vagyok egyéni munkámért, de méginkább azért a társamért, akinek kevesebb lehetősége van olyan eredményt elérni — akár képességeinél, akár adott körülményeinél fogva —, mint nekem! Legyen az osztály két-három éltanulója olyan „sztahánovista", ki felelőssége teljes tudatában adja át munkamódszerét a közösségi jó eredmény eléréséért.

Ha a felelősség olyan fokára tudnánk eljutni, amely a bátor kiállásig fejleszti a pajtás akaratát, akkor már óriási lépést tettünk a helyes fegyelmezés útján. Ugyanis, ha a cselekedetük következményeivel tudnak és akarnak számolni, akkor az órák alatti rendetlen magatartás, más holmijának meg nem becsülése stb. — mint a közösségi munka és élet hátráltatóinak — egyéni belátásból kell elmaradnia.

Ha pedig hibázott, legyen benne annyi bátorság, hogy vállalja cselekedeteinek következményeit és hozzuk ki belőle a felelősségérzésnek azt a fokát, amely beláttatja vele azt, hogy 30—40 ember munkája nem veszhet el egy ember rendetlenségén.

Ha a munkapadok mellett megkívánják a teljes felelősséggel végzett jó munkát, akkor a mi nevelésünknek is ide kell kicsúcsosodnia. Hogyan lesz abból öntudatos, bátor kiállású, felelősségének teljes tudatában élő dolgozó, aki fiatal, iskolai munkás-életében mindig másokra támaszkodva és a felelősség alól kibujva, igyekszik könnyebb oldaláról megfogni a munkát, akinek egész életében teher a munka?!

Mintahogy a játék örömet és teljes kielégülést jelent a gyermeknek, ugyanez legyen nevelésünk célja a munkára-nevelésnél is. Mindenkor, mindenfajta munka örömet és kielégülést jelentsen. Ezt pedig akkor fogjuk elérni, ha iskolapadjainknál már öntudatos, bátor kiállású, nehézségektől vissza nem riadó, felelősségük teljes tudatában dolgozó pajtásokat nevelünk.

Dr. Szeghy Endréné

DÓZSA FEJE

Valamennyien jól emlékezünk még arra az ünnepi napra, amikor Révai József elvtárs a Magyar Népköztársaság kormánya és a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége nevében felavatta a szegedi Lenin-Sztálin-szobrot. Beszédében hangsúlyozta, hogy ez a két szobor a magyar nép *el nem múló háláját és szeretetét hirdeti felszabadítónk, tanítónk, a haladó emberiség vezetője, a békeharc zászlóvivője iránt.*

Szeged dolgozó népe azóta is megilletődve megy el az új szobor előtt és nem felejti el Révai elvtársnak azokat a szavait, amelyekkel a szegedieket a munkásosztály hősi harcaira emlékeztette.

Volt azonban Révai elvtárs beszédének néhány olyan mondata is, amelyre nem figyeltünk fel eléggé. *„Megvallhatjuk* — mondotta Révai elvtárs —, *hogy még adósak vagyunk történelmünk nagyjainak, még nem emeltünk tetteikhez méltó emlékművet..."*

Szeged haladó multja a miénk

A haladó magyar hagyományoknak és nem utolsó sorban a helyi haladó hagyományoknak ápolása valóban mindenütt fontos feladata kell, hogy legyen a szocialista kultúrforradalomnak, de különösen fontos kell, hogy legyen nálunk, Szegeden. A köztudatban Szeged még ma is nem egyszer gyalázatos ellenforradalmi reakcióképp él még, s ha a város jelenét a szocialista hazát építő dolgozóink lendülete határozza is meg, mikor multunkról esik szó, elpirulunk és nem szívesen beszélünk róla. Pedig ezt sem kell szégyellenünk! A valóság az, hogy az ellenforradalom „gyűttment" csirkefogóihoz, a fasiszta terrort előkészítő két évtized „szegedi gondolatához" *a város munkásainak, szegényparasztjainak és igazi értelmiségének alig volt valami köze.*

Vajjon véletlen lenne például, hogy az ellenforradalmi évek irodalmának olyan haladó egyéniségei éltek és dolgoztak itt, mint *Juhász Gyula, Móra Ferenc* és hogy *József Attila, Radnóti* Miklós írói pályája is nem kis mértékben Szegeden bontakozott ki? A történelem nem ismer véletleneket. A szegedi haladó írók műve, egyelőre talán még nem minden vonatkozásban kiderített módon, a szegedi munkásság és szegényparasztság életében gyökerezik s az ellenforradalom terrorjától elbutított város egészséges, haladó erőit tükrözi.

„Fehér gyolcsban, setét éjjel"

A haladó szegedi írók gyakran élesztgették a város igazi multját is, parasztháborúk, forradalmak emlékeit, azt, amit a reakció el akart sikkasztani. Igazán nem rajtuk múlt, hogy városunk történetének értékes öröksége nem lehetett Szeged dolgozóinak megbecsült kincse: *a kizsákmányolóknak, az elnyomóknak nem volt érdekük, hogy a dolgozók megismerjék Szeged forradalmi hagyományait, hiszen ezzel erősítették volna őket.*

Igy történhetett, hogy Szeged igazi multját, a dolgozó nép multját ma már alig emlegetjük. Ki tudja például helyes értelmét, Szeged igazi történetével való kapcsolatát a következő szép soroknak:

„Fehér gyolcsban, setét éjben
— Ezerötszáz tizennégyben —
A kakas épp harmadszor szólt,
Dózsa feje Szegeden volt."

Ezekkel a szép sorokkal Szeged nagy költője, Juhász Gyula élesztgette az ellenforradalom sötét évei alatt az igazi forradalom, a népi forradalom pislogó tüzét. Élesztgette azzal is, hogy versében Szeged multjának egyik legszebb emlékét akarta bevinni a köztudatba. Ami neki nem sikerült eléggé, azt végezzük el mi: őrizzük, ápoljuk a magyar paraszthábORÚ nagy vezérének emlékét, hiszen az ő forradalmi lendülete, a néphez való hűsége, katonai erényei a szocializmust építő Magyarország értékes örökségéhez kell, hogy tartozzanak!

Az árkádok alatt

De nézzük meg közelebbről a szegi Dózsa-legendát. A XVI. század történetírói, tehát azok, akik Dózsa életéről, haláláról még kortárs-tanúktól szereztek értesüléseket, azt írják, hogy Dózsa fejét a zsarnok nagyurak szörnyű bosszúja után Szegedre küldték — bizonyára azért, mert Szeged környékén különösen sok híve volt. A népi hagyományokat feldolgozó Szerémi még többet árul el a szegedi Dózsa-hagyományról. Elmondja, hogy a szegediek ettől kezdve Dózsa fejét, mint szent ereklyét tisztelték. Az egykorú adatok tanulmányozása pedig azt is valószínűvé teszi, hogy a régi Demeter-templom körüli cinterembe, temetőbe temették el, tehát valahová arra a helyre, ahol most az egyetemi épületeket szegélyező árkádok állanak.

A régi szegediek szent helynek tisztelték azt a kis földdarabot, ahol Dózsa feje pihent. *Legyen nekünk is „szent hely" az a föld, ezért legyen szent hely s ha arra járunk, emlékezzünk a magyar szabadság vértanúira.*

Állítsunk emléket Dózsának

Dózsa fejének emléke Juhász Gyulát az ellenforradalom terrorja idején egy eljövedő magyar forradalomba vetett hitének kifejezésére ihlette. Nekünk jelentse azt ez a néphagyományban gyökerező szép emlék, hogy *győzelemre visszük, amiért népünk évszázadokon át hiába harcolt, jelentse azt, hogy felépítjük és megvédjük a szocialista Magyarországot.*

Ezt az elszánásunkat *egy Dózsa György emléktáblával, vagy emlékművel is mielőbb kifejezésre kell juttatnunk!*

BARÓTI DEZSŐ

A rádió alapfokú politikai iskoláinak programja

Alapfokú politikai iskola. Üzemi.

Február 22-én a Kossuth-rádión 16.25-kor: Népköztársaságunk Alkotmánya. I. rész.

Alapfokú politikai iskola. Területi és falusi.

Február 23-án a Kossuth-rádión 18.00-kor: Pártunk parasztpolitikája. IV. rész

FEGYVERÜNK: A KÖNYV

LENIN:

Az agrárkérdésről I—II.

Régóta érezhető hiányt pótol *marxista-leninista irodalmunkban ez a kétkötetes, mintegy 1500 oldalra terjedő gyűjteményes munka, amely Lenin 1894. áprilisa és 1923. januárja között megírt nagyobb munkáinak, tanulmányainak, beszédeinek, vázlatainak és kisebb cikkeinek anyagát öleli fel. Magában foglalja azt az egész fejlődési szakaszt, amely a kapitalizmus kialakulásától a mezőgazdaság szocialista kialakulásának kezdetéig terjed. Lenin annyira tág keretek között és mégis olyan sokoldalúan és a legapróbb részletekig kiterjedően tárgyalja a felvetett problémákat, hogy az oroszországi agrárkérdésen kívül számtalan más ország, köztük Magyarország agrárkérdésének alakulásával kapcsolatban is igen bőséges anyagot kapunk.*

Lenin két kötetben szereplő művei egytől-egyig harcos írások. Megvédelmezi ezekben a marxizmust a forradalmi munkásmozgalom burkolt és nyílt ellenségei ellen, kijelöli a forradalmi szocialista munkáspárt paraszpolitikájának útját, de ugyanekkor alkotó módon továbbfejleszti a marxizmust az agrárkérdés valamennyi területén.

Lenin *a legkülönbözőbb összefüggésben rögzíti le azt az igazságot, hogy a szovjet proletáriátus az intervenció és polgárháború súlyos éveiben nem tarthatta volna meg a hatalmat, ha a szegényparasztság odaadóan nem támogatja. Megmutatja, hogy a szegényparaszt-bizottságok milyen döntőszerepet töltöttek be a kuláksag elleni harcban, amelyet a városok és a Vörös Hadsereg ellátásáért folytatott a proletáriátus. Ezzel kapcsolatban természetesen kiemeli a munkás közellátási osztagok fontos szerepét is, amelyek a falvakban messzemenően támogatták a szegényparasztság küzdelmeit.*

Azokban *a beszédekben, cikkekben, amelyek 1918 végétől születtek meg, egyre kimagaslóbb helyet foglal el a középparasztság megnyerésének kérdése. Világosan látjuk ebből, hogy Lenin a munkás-paraszt szövetség megszilárdításának kérdését a mezőgazdaság szocialista átalakításának problémájával kapcsolta egybe.*

Lenin szövetkezeti terve az az alap, amelyen Sztálin elvtárs a mezőgazdaság kollektivizálásának tervét kidolgozta. Sztálin zseniális tervének megvalósítása a Szovjetunióban egyszersmindenkorra megszüntette a falu elnyomottságát, kizsákmányoltságát. Felszámolta nyomorát és tudatlanságát, amely a cári idők falujára olyannyira jellemző volt. A paraszt a Szovjetunióban kultúrált, jómódú emberré vált, akinek anyagi és kultúrális jóléte állandóan emelkedik.

Ez a lenini *gyűjtemény tartalmában olyannyira gazdag, hogy bízvást elmondhatjuk róla, a marxista-leninista tudás kincsesbányáját kapja vele a magyar dolgozó nép. Ez a könyv óriási segítséget jelent mindenkinek, aki a magyar mezőgazdaság szocialista átalakulásával kapcsolatos kérdéseket valóban alaposan, történelmi összefüggésükben akarja megérteni. Kétségtelen, hogy hatalmas fegyvert jelent abban a harcban, amely a Magyar Dolgozók Pártja vezetésével, Rákosi elvtárs irányításával, a falun folyó szocialista építés győzelméért egyre nagyobb erővel bontakozik ki hazánkban.*